

08.10.2020

Siyaset Kavramı yöneten ile yönetilenler arasındaki ilişkileri düzenleyen bir alandır. Radikal görüşe göre insanların iradeleri dışında herhangi bir şeyi yapmaya herhangi bir kurala zorlayacak bir neden yoktur. Anarşizm : Erkin yokluğu, iktidarın yokluğu, kudretin yokluğudur. Bir kimsenin iradesi dışında yönetilmesini meşru kılacak bir şey yoktur. (Hoca kısa bir giriş yaptı.)

15.10.2020

Kitap Tavsiyesi

1-Dostoyevski ~ Suç ve Ceza

2-Victor Hugo~ Sefiller

3-Dostoyevski~ Karamazov Kardeşler

Siyaset kavramı: Yönetilenlerin çok olduğu yönetimin az olduğu sistemdir.

Meşruluk teorisi ancak belirli koşullarda yöneticilerin yönetenlere razı göstermesidir.

Karşımıza 2 soru çıkar. 1. soru kim/kimler yönetecek 2. soru ise nasıl yönetecek.

Aristo: İnsan siyasal bir kavramdır.

Polis (şehir devleti) temel amacı iyi yaşamaktır. Politikanın asıl amacı devlet yönetimine ilişkin faaliyetlerdir.

Politika bazılarına göre çıplak bir iktidar mücadelesidir. Politikayı savaş olarak nitelendiren kişiler olduğu gibi bir o kadar da politikaya toplumsal barış olarak görenler de vardır. Politika toplumsal yaşamda oluşan temel değerlerin dağıtılmasıdır. Bazılarına göre de ahlaki bir etkinliktir, kamusal bir etkinliktir toplumsal yaşam için gereklidir.

Platon'a göre bir toplumu bilge bir kral yönetmelidir yani filozoflar yönetmelidir.

Platon'a göre toplum 3 gruptan oluşur Yöneticiler, savaşçılar ve üreticiler.

Hiyerarşi

Yöneticiler >Savaşçılar >Üreticiler

Platon'a göre kimse sınıf değiştirilmemelidir.

Platon'a göre adalet polisin faydasına göre olandır. Yani polis için doğru olan adildir. Sokrates'te böyle düşünür.

Platon ve Sokrates'e göre polisin menfaati en üsttedir. Antik Yunan'da poliste yaşamak bir medeniyet ölçüsüdür Hatta poliste yaşamayanlar için barbar denilmiştir.

Aristoteles, insan aklının temelde üç işlemi vardır. Bütün bilimler bu işlemden doğar. Bilmek, yapmak ve yaratmak.

Bilmek işleminden teorik bilimler doğar. Matematik, fizik vs.

İnsan aklının yaratmak fiilinden ise şiirsel- sözsel bilimler doğar.

Yapmak işleminden ise uygulamalı bilimler doğar. Bu uygulamalı bilimleri de ahlak ekonomi ve politika oluşturur.

Politika, polisle ilişkili olduğu için en önemli etkinliktir ve hepsinin üstünde tutulur.

Nicola Machiavelli : Ahlaki ilkeler prensler için bağlayıcı değil. Mesela yalan atmak hoş değil ama prence faydası olursa yalan atmaktan geri durmamalıdır. Laikliği savunur. Prens'in temel sorunu iktidarını korumaktır.

Montesquieu : Güçler ayrılığını savunur. Herkesin yetkisi sınırlıdır. İnsanların iklimleri yaşamları kanunlara bağlayıcılığını etkiler.

22.10.2020

19. Yüzyıl

Karl Marx : Toplumsal dinamizmin altında bir sınıf çatışması olduğunu söyler.

Toplumlar sınıflardan oluşur. Bu sınıflar arasında uzlaşılmayan bir çatışma vardır bu çatışmalarla beraber toplumda bir dinamizm meydana gelir ve toplumsal değişim bunun üzerinden oluşur.

Toplumsal Değişimi yaratan üretim ilişkilerin değişmesidir. Üretim ilişkileri ise toplumsal yapıya bağlıdır.

Toplumsal yapı ikiye ayrılır. Birincisi altyapı ikincisi ise üst yapıdır.

Altyapıyı ekonomi oluşturur. Ekonomik yapıdaki değişiklik üst yapıyı da yer değiştirir.

Üst yapıda ; din, sanat, siyaset ve kültür yer alır. Marx'a göre siyaset ancak toplumsal sınıflar arasındaki mücadeleler ile açıklanabilir.

Marx'a göre tarih belirli bir doğrultu içinde akar.

Alexis de Tocqueville : Amerika'da Demokrasi eseri vardır. Marx'a göre farklı düşünen Tocqueville insanlığın tarihsel süreç yolculuğu belirli yasalar tarafından belirlenmiş değildir. Tarihi bilemeyiz anlamaya çalışmalıyız diye savunur.

Marx Weber : "Protestanlık ve Kapitalizm Ruhu" adlı eseri vardır. Weber'e göre protestanlığın sürekli üretmeyi ve biriktirmeyi esas aldığını öne sürmüştür. Siyaset teorisi içinde en önemlisi meşruluk teorisidir. "İktidar, egemenlik kurmadır" düşüncesini savunmaktadır.

Egemenlik farklı şekillerde meşrulaştırır.(Üç Şekilde)

1-Geleneksel Meşruiyet

2-Karizmatik Meşruiyet

3-Akılcı ve Ruhsal Meşruiyet

Geleneksel Meşruiyet : Geleneklere, dine, örf ve adetlere dayanır ve geleneksel toplumlarda çok fazla şekilde karşımıza çıkan bir meşruiyet türüdür. Değişimin son derece yavaş olduğunu hayatın son derece yavaş aktığını belirtir. Gördüklerini tekrar ederek devam toplumları ifade eder. Ekimin ne zaman yapılacağı bellidir ya da hasadın ne zaman yapılacağı bellidir. Babadan oğula devam eder böyle. Başta bulunan kişilere itaat etmelidir. Egemenliklerinin üstüne rıza gösterirler.

Karizmatik Meşruiyet : Allah vergisi diyebiliriz. Toplum için en iyisini her zaman savunduğu meşruiyet türüdür. Hünerli, akıllı, cesur, becerikli vs. olduğu düşünülür. Kişide bu düşüncelerin yani yeteneklerin olması beklenmez toplumda böyle bir algının oluşması yeterlidir. Toplum zaten takip eder böyle liderleri.

Meşruiyet salt bir kaynağa değinmez birden fazla kaynak üzerinden bize aktarılır.

İslam Dünyasında Siyaset

Siyaset islami düşünürler için ahlaki bir eylemdir. İslam dünyasında karşımıza iki tür belge çıkmaktadır. Birincisi siyasetname ikincisi layihalar.

Siyasetnameler : Anayasa hukukuna, maliyeye, cezaya, iktidara, iktidar ilişkilerine dair konuları içeren kitaplardır. Bunlar çoğunlukla hükümdarlara yazılır. Hükümdarlara hem siyasi hem ahlaki içeriklerle bilgi verip nasıl yönetileceği hakkında yardımcı olur.

Layihalar : Belirli bir dönem ve belirli bir konu için çözüm ve önerileri sunar. Koçi Bey Risalesi gibi.

İbn-i Haldun : Asabiyet teorisi için dayanışma tabirini kullanır. Aralarında çeşitli nedenlerden dolayı yakınlık veya benzerlik olan kişilerin birbirlerine dayanışmasını dikkate alır. Bir kuralsız devletin kurallı bir devlete dönüşmesi bir aşiretten bir devlete ancak asabiyet ile olacağını savunur. Bir devlette asabiyet ne kadar çoksa toplumun kurumsallaşması toplumun medeniyetleşmesi o kadar güçlü olur. Asabiyet duyguları güçlü olan devletlerin asabiyet duyguları gelişmeyen devletleri rahatlıkla hakimiyetleri altına alır.

İKTİDAR

Egemenlik ve meşruiyet iktidarın iki sıfatı olarak karşımıza çıkmaktadır. İktidar kelime olarak mülk kavramından türemiştir. Kudret, mülkü, saltanatı, erki kontrol edebilme yetkisini bize anlatır. İktidar demek bir başkasının davranışı sınırlama yönetebilme anlamına gelir. Siyasal iktidar toplumu denetlemeyi, yönlendirmeyi, sınırlamayı bize söyler.

Weber'e göre iktidar kendi iradesini birtakım güçleri aşarak bir başkasına kabul ettirmesidir.

×Toplumsal düzenin vazgeçilmezidir iktidar.

29.10.2020 RESMİ TATİL OLDUĞUNDAN DERS İŞLENMEDİ.

05.11.2020

Her toplumsal oluşum kendisine ait siyasal bir sistem yaratır. Bu siyasal sistemin bir iktidarı olur. Siyasal iktidar, istediğini yapabilme gücüdür.

Siyasal iktidar, devlet ile aynı anlama gelmektedir.

Düşünörlere baktığımızda siyasal iktidarı farklı bir şekilde tanımlamışlardır.

Platon için iktidar, ihtiyaçların düzenlemesi ve adaletin sağlanmasıdır.

Aristo'da iş bölümünü sağlam bir şekilde gerçekleştirmektir.

Auguistinus'a göre iktidar, tanrısal iradenin yansımasıdır.

Bodin'e göre aileler arası dayanışmadır.

Machiavelli siyasal birliği ve bütönlüğü sağlamaktır.

Hobbes'e göre bir toplumdaki iç savaşı önlemek ve insanların güvenliğini sağlamaktır ve insanların doğuştan sahip olduğu özgürlüklerini koruma teminatı altına almasıdır. J.J. Rousseau'nun bu konu hakkında güzel bir sözü vardır " siz en güçlü olsanız bile gücünüzü hak, boyun eğmeyi de bir ödev haline getirmedikçe mutlak anlamda egemen olmuş sayılmazsınız."

Gerçekleştirebileceğiniz araçlara sahip olmanız gerekiyor. Bu araçlar da kuvvet kullanımı(polis gücü, asker gücü), ekonomik kaynak, ödüllendirme, propaganda ve meşruiyettir.

ELİT (SEÇKİNLER)

İktidarı kimler kullanır sorusuna cevap veren sözcüktür. Üst toplumsal tabakaları ifade eder. Yöneten ;azınlık, sosyal anlamda dışa kapalıdır kendi menfaatini düşünür ve sayıca küçük bir lider gruptan mükelleftir. Bu grup iktidara sahip olmanın vermiş olduğu avantajları kullanarak toplumu belirli bir yöne yönlendirir. Sokrates demokrasiden nefret eder.

Elit teorileri başlangıçta da demokrasiye karşı çıkmıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bu elit teorileri ile demokrasiyi uzlaştırmaya çalışan demokratik elit teorileri oluşmuştur. Bunun için iki başlık altında toplanıyor. **Klasik elit teorileri** ve **demokratik elit teorileri**.

Klasik Elit Teorileri : Ortak unsurları eşitsizlik varsayımıdır. Siyasal iktidar, eşit olarak topluma dağıtılmaz. Bazı kesimler diğer kesimlere nazaran daha fazla iktidara sahiptirler ve bu gerçeği ortadan kaldırmak imkânsızdır.

Elitler der ki toplum sınıflara ayrılır. Bütün toplumlarda şüphesiz ki bütün insanlar iki grupta toplanırlar. Bunlar önemli gücü elinde bulundurabilecek iktidarı yönetecek siyasal iktidar ile bu güçten mahrum olan yönetilenlerdir yani toplumlar güçlüler ve güçsüzlerden oluşurlar.

Elitler birbiriyle uyumludurlar. Ortak menfaatleri ortak fikirleri vardır. Ancak elitler arasında da bazen farklı fikirler de çıkabilir. Her ne kadar ortak fikirleri bazen oluşmasa da iktidarı ortadan kaldırarak seviyeye gelmez.

Toplumlar oldukça elitler ve elit olmayanlar da var olacak yani aniden ortaya çıkmazlar.

Elitler gelişmelerle kendini yenilerler ayak uydururlar ve böylece iktidarı hep ellerinde tutarlar.

Elitler kararlarını başkalarıyla paylaşmak istemezler ancak bu elitlerin toplumdan kopuk olduğu anlamına gelmez. Kitlesele etkiler, elitler üzerinde bir baskı kursa da bu etki sınırlıdır.

Elitlik hakkında iki önemli düşünür vardır Bunlardan bir tanesi **Mosca**'dır

Mosca, hiçbir zaman elit tabirini kullanmamıştır. Mosca yönetici - sınıf tabirini kullanmıştır. Bütün toplumlar sınıflara ayrılmıştır. Yöneten ve yönetilenler olarak iki sınıfa ayrılırlar. Bütün toplumlarda iyi örgütlenmiş seçkin azınlıklar örgütsüz yığınlıklara hükmederler.

Mosca'nın görüşüne göre küçük bir azınlığın kocaman bir yığını etki altına almanın temel noktası iyi örgütlenmedir.

12.11.2020

Pareto, elit kavramını siyaset bilimi literatüründe yer almasını sağlamıştır. Pareto, toplumu ikiye ayırmıştır üst tabaka ve alt tabaka olmak üzere.

Üst tabaka elitlerden oluşur ancak elitlerden oluşan bu üst tabaka da kendi içerisinde ikiye ayrılır. Bu elitlerden bir kısmı yönetici elitler bir diğeri ise yönetici olmayan elitlerdir.

Pareto'da dikkat etmemiz gereken iki husus vardır. Bunlardan bir tanesi Pareto için elit olmak bir potansiyel değil fiili bir durumdur. Bir kimse potansiyelini gerçek hayata aktardığı ve kullandığı içerisinde dönüşümleri gerçekleştirdiğinde elit sayılır. Dolayısıyla bir potansiyele sahip olmak belli başına elit olmayı gerektirmez bunun fiili olarak kullanılması da gerekir.

İkinci olarak elit olmak için gerekli hususları sayarken erdemi bunun içinde saymaz. Yani her ne kadar hırsız ya da dolandırıcı olsa bile üstün yeteneklerle donatıldıysa elit sayılır. Bir eylemin gayri ahlaki olup olmadığını tartışmaz. Bu da Pareto'nun materyalist biri olduğunu gösterir.

Pareto yetenek temelinde yapmış olduğu ayrımları da kendi içerisinde gruplandırır. Yetenek şartının yanında da yönetim üzerinde etkili olmayı da belirleyici kabul eder. Buna göre yönetim alanında ve siyasal hayatta doğrudan ve dolaylı olarak önemli etkilere sahip olanlar yönetici elit sıfatını taşırlar. Bu rollere sahip olmayanlar bu işlevleri yerine getirmeyenler ise yönetici olmayan elit olarak sınıflandırılır.

Pareto, tarih bir aristokratlar mezarlığıdır der. Pareto'yu önemli kılan bir başka fikri de elit dolaşımı düşüncesidir. Yani elitler kendi içerisinde yer değiştirirler. Elit olanlar ile olmayanlar arasında gerçekleşir. Belirli bir zamanda elit olmayanlar daha sonra elit olabilirler. Elit dolaşımı da iki şekile ayrılmıştır.

1~Aşamalı olarak elitlerin değişmesidir.

2~Doğrudan yani devrimci bir yolla değişimin olmasıdır.

Toplumsal denge elit dolaşımı sayesinde sağlanır.

Joseph A. Schumpeter : Kapitalizm sosyalizm ve demokrasi eseri vardır. Demokrasinin yeniden tanımlanmasını gerektirmiştir. Yönetim her zaman elitlerin elinde olmalıdır. Elitlerin denetimi ancak seçimle belli olacağını ileri sürmüştür.

19.11.2020

MEŞRUIYET

Siyasal iktidarın varlık sebebini yönetilenler için makul bir anlama kavuşturmasıdır. Halkın rızasını ve onayını alması yönetim hakkının, halkın rızasını ve onayına dayandırmasıdır.

Meşruiyet hem toplumun hem siyasal iktidarın bağlı bulunduğu üst sözleşmeyi ifade eder.

Meşruluk

Meşru olma halidir.

×Benimsenmiş genel kabul görmüş ilkelere kurallara ve ölçülere uyumlu olmayı hedefler.

×Hukuka ya da yerleşik usullere ve gereksinimlere uygun olmayı hedefler.

×Bir düşüncenin, duygunun veya bir iddianın makul ve haklı gerekçelere dayandığının ifade edilmesidir.

×Meşruluk aynı zamanda onaylanmış bir konum ifade eder.

Klasik Meşruiyet

Kaynaklarının başında din gelir. Bütün iktidarların başvurduğu meşruiyet kaynağıdır. Her iktidar yasak koyma, yatırım yapma, kural koyma kısacası kendi yönetsel erkini bir kaynağı dayandırma ihtiyacı duyar.

Eski Yunan'da polisin "Tanrıların" koymuş olduğu kurallar olarak nitelendirilmiştir. Dolayısıyla bu kurallara uymama en büyük günahlar olarak sayılmıştır.

PLATON

İdeal bir devletin ayakta kalmasının yolu mutlu devletten aramakta geçer.

Mutluluk ise ortak bir tanrı inancından kaynaklanır. Dolayısıyla toplumun kurulu düzene itaat etmesi ve haksızlıklara karşı kaderine rıza göstermesi için dinin kullanılmasını şart olduğunu belirtir.

HOBBS

Devlet, ölümlü bir tanrıdır ve bu ölümlü Tanrı sadece ve sadece Tanrı'ya hesap verir. Devlete tabi olanların devletin sınırları içinde yaşayanların hiçbir koşulda sorgulamayacakları anlamına gelir.

WEBER

Dinlerin, toplumda talih ve kader fikri yaratarak maddi ve manevi fonksiyonunu yerine getirir.

Kendisini din dışı ilan eden iktidarlar bile dinin toplumsal birlik toplumsal bütünlük ritüellerini kullanmaktan geri durmamıştır.

MİTOLOJİLER

Siyasal iktidarların mitolojik metinleridirler. Masal, hikaye, dini törenler, kurban kesme vs. mitolojiler vardır .

Eski Yunancada üç kavram vardı

1~Epos : Ölçülü söz

2~Logos : Hakikat, gerçek

3~Mitos : Olağanüstü güçleri, kahramanlıkları anlatan hayal ürünü sözleri ifade eder.

Birçok mitos türleri var. Ritüel mitoslarıyla toplumda bir güç ve etki altına alarak ortak bir geçmiş ve gelecek duygusu yaratılır. Kıyamet mitosları, toplumun kötü günleri beklediğini, bir düşman istilası ile karşılaşabileceğini ifade eder.

GELENEK : Siyasal iktidarlara tarihsellik ve süreklilik kazandırır. Siyasal iktidarların varlık sebebi bir siyasal iktidarın meşruiyeti ilkeleri gelenekler aracılığıyla topluma sunulurlar. Gelenekler, siyasal iktidar ile toplum arasındaki en köklü en güçlü bağlardan bir tanesidir.

KARİZMA : Kahramanlık veya karizmatik liderlik siyasal iktidarların meşruiyet kaynağı olarak en çok kullandıkları meşruiyet kaynaklarından bir tanesidir. Bütün meşrulukların temel amacı toplumsal bütünlüğü sağlamaktır. İşte karizma bu toplumsal bütünlüğü sağlamakta en etkili kaynaklardan bir tanesidir. Çünkü karizmatik liderlik toplumun bir insanla bütünleşmesi dinin ve misyonun bir kişide tecessüm etmesi, eşsiz tarihsel bir misyonun bir kişi ile örtüşmesi, korkunun ve ödüllendirmenin toplum içerisinde bir kişinin eliyle dağıtılmasıdır.

Lider, siyasal iktidarın bütünlüğünü ve üstünlüğünü temsil eder. Bu kişi çoğunlukla devletin de temsilcisi haline gelir. Devlet aklının kullanıcısı olarak görülür.

WEBER, karizmatik liderlik için en fazla atıfta bulunan kişi olarak bilinir. Weber'e göre karizmatik otorite olağanüstü ve Tanrı vergisi kişiliğin karizma otoritesidir. Yani bir kişiye duyulan mutlak bağlılık ve güvene onun kahramanlıklarına ya da başka hükümlülüklerine dayanan otoritedir. Önemli olan toplumun inanmasıdır. Karizmatik liderliğin en önemli özelliği iktidarın sürekliliğini sağlamasıdır. Aksi takdirde iktidardan düştükten sonra kendisiyle beraber karizmatikliği de gider.

Modern dönemde üç kavram öne çıkmaktadır.

×Eşitlik

×Özgürlük

×Güvenlik

Modern dönemde iktidarların meşruiyeti bu üç kavram (eşitlik, özgürlük ve güvenlik) üzerine kurulmuştur.

Güvenliğin filozofu :Thomas Hobbes'tur Eşitliğin filozofu : J. J. Rousseau'dur

Özgürlüğün filozofu :John Locke 'dur .

26.11.2020

Devlet

Devlet soyut bir varlıktır devletin üç temel gücü vardır. Bunlar yasama yargı ve yürütmedir.

Yasama, bir devletin sınırları içerisinde vatandaşların hangi kurallara uyacağını belirleyen organdır.

Yürütme, yasamanın koymuş olduğu kuralların hayata geçirilmesi uygulanması yürütmenin görevidir.

Yargı ise bireyler arasında ya da bireyler ile devlet arasında bir ihtilaf çıkması halinde bu ihtilafın çözüleceği merciidir.

- Bu üç güç arasındaki ilişki bize hükümet sistemlerinin ne olduğunu gösterir.

Hükümet Sistemleri: Üç temel hükümet sistemi vardır. Bunlar başkanlık sistemi, yarı başkanlık ve parlamenter sistemlerdir.

- Yasama, yargı ve yürütme arasında çok keskin bir bu başkanlık sistemidir.
- Yasama ve yürütme arasında bu kadar keskin bir ayrım yoksa ve yürütme yasanın içinden çıkıyorsa o zaman burada parlamenter sistem vardır.

Siyasal Sistemler: hükümet sisteminden daha geniş bir durumu, olguyu ifade eder. Bir ülkede yönetenler ile yönetilenler arasındaki ilişkinin türünü, niteliğini ve kaynağını anlatmaktadır.

- Bir siyasal sistemin demokratik mi, otoriter mi veya totaliter mi vs. gibi ayrımları bize gösterir.

Devlet Biçimleri: devleti yöneten iradenin nasıl seçildiği ile ilgilidir monarşi mi cumhuriyet mi olduğu belirtilir.

- Devlet bazen bizim istemediğimiz bir şeyi bize yaptırabilme kudretine sahiptir. Örneğin vergi vermek, zorunda eğitim, zorunlu askerlik gibi...
- Devlet zorlayıcı bir kavramdır.
- Devletin bize sağladığı iki koruma yönü vardır. Birincisi iç koruma, ikincisi ise dış korumadır.
- Dış koruma, dışarıdan yani ülke dışından gelecek saldırı ve müdahalelere karşı devletin korumasıdır.
- İç koruma ise içerideki yani ülke içindeki zorbalara karşı korumadır. Örneğin birine borç vererseniz ve alacağınızı alamazsanız, üstüne üstlük borçlu size zorbalık yapsa devlet eliyle bu zorbalığı durdurur ve alacağınızı alırsınız.
- Devlet geniş kapsamlı bir otoritedir. Devlet otoritesi hiyerarşik sıralamada en üst derecededir.

- Devlet meşru şiddet tekeline sahiptir. Emirleri, kuralları uygulayabilmek için güce ihtiyacı vardır ve bu tek meşru güç kullanımı sadece devletin tekelindedir.
- Devlet ne zaman ortaya çıkmıştır?

Yöneten ve yönetilen kavramı tarihin ilk dönemlerinden beri vardır. Ancak günümüz modern devleti 16. yüzyılda ortaya çıkmış ve 19. yüzyılda kemale ermiştir. Günümüz modern devleti yönetenlerin şahsından bağımsız ayrı bir tüzel kişiliktir. Devlet, belli bir toprak parçası, belli bir topluluk üzerinde egemenlik kurulmasıdır.

Hegel'in Devlet Görüşü

- Hegel liberallerin insan ile ilgili görüşlerini fazlasıyla naif ve safça bulmuştur. Liberallere göre insan doğası gereği iyidir. Kötülük yapmaz ancak bazen aralarından kötülük yapan çıkarsa bunlar devlet tarafından cezalandırılır.
- Hegel'e göre insan çıkarıcıdır, doyumsuz ve saldırganıdır. Dolayısıyla insanlar çıkarları peşinden koşarlar ve çıkarları öyle gerektirdiği için insanlar bir toplum içine bir araya gelirler.
- Bu toplum yapısı aşırı kırılgandır. Barışı, huzuru ve istikrarı sağlamak çok zordur. Buradaki insanlar çıkarları için sivil toplum içerisinde olduklarından dolayı birbirlerinin çıkarlarını tehdit etme olasılıkları vardır.
- Barışı, huzuru, istikrarı sağlayacak ve insanların çıkarlarını belli ölçülerde birbirlerine karşı sınırlayacak bir yapıya ihtiyaç vardır. Bu yapı devlettir. Bu görevi yerine getirecek devlet liberallerin savunduğu devlet gibi yumuşak değil aksine sert olmalıdır.
- Hegel'in topluma bakışı, toplumu kapitalist görmesine dayanır. Hegel'e göre insan bencildir ve kişisel hazları ön plandadır.
- Hegel'e göre devletin kökeni ailedir.
- İnsan ilişkileri iki ilke üzerinedir: birincisi çıkar ilkesi ikincisi ise armağan ilkesidir.
- Sivil toplum kendi iç çatışmalarını çözmek için yetersizdir. Bireylere iyi ahlaka ve kamusal ruha eriştirecek yapı devlettir. Devlet olmazsa toplum kendisini ortadan kaldırır.
- Hegel'in Devleti güçlü bir devlettir. Bunun nedeni Hegel'in yaşadığı dönemde İngiltere'de iç savaş olmasıdır.

Hobbes'un Devlet Görüşü

- Hobbes'un devlet görüşü ile Hegel'in devlet görüşü benzeşmektedir. Hobbes da güçlü devlet görüşünü savunur.
- Hobbes'a göre insanlar, aç gözlü, saldırgan, en iyisine sahip olmak ve bir baş olmak ister. Hobbes der ki insan insanın kurdudur.
- Bu ortamda insanlar bir düzeni sağlamak için bir sözleşme yaparak kendilerini yargılama ve güvenliğini sağlama görevini devlete devretmiştir.
- Bundan dolayı devleti "leviathana" benzetir. Bir ahtapot gibi her yeri ve her iki kişiyi sarıp sarmalar beni sana kontrol altına alır ve gerekirse cezalandırır.

- İnsanlar bu yetki devlete verdiklerinden dolayı herhangi bir itiraz hakları var mıdır?
- Hobbes'a göre devlet insanın fiziki varlığına doğru bir hareket yaptığında insanların itiraz hakkı doğar. Çünkü insanlar devleti kendi fiziki varlıklarını korumak için oluşturmuştur. Ancak bu itirazın mümkün mertebe şiddetsiz olması gerekir.
- Hobbes'un devlet görüşü mutlak güce dayanır. Bugün tek bir kişi ya da grup tarafından kullanılabilir.
- Devletin tek bir görevi vardır insanın potansiyel saldırganlığını kontrol altında tutmaktır.

Locke'un Devlet Görüşü

- Locke, Hobbes ve Hegel'den farklı düşünür. Locke insanın iyi bir varlık olduğu tasavvurunu eder. Birbirlerinin hakkına saygı duyan, barış içinde yaşayan, barışı özleyen ve barışı seven insanlardır. Dayanışma ve işbirliği vardır.
- Ancak şöyle bir problem vardır. İnsanlar her ne kadar iyi niyetli varlıklar olsa da aralarında ihtilaf çıkabilir. Bu ihtilafı çözebilmek için bir mekanizma ihtiyaç vardır.
- İnsanlar kendi haklarını korumak için kendi hakimleri olup adaleti sağlayamaz bu durumda sıkıntılar ortaya çıkar ve toplumu ortadan kaldırabilirler.
- İnsanlar bu doğal durumdan çıkıp bir sivil duruma geçmek için devleti oluştururlar. Sözleşme ile devleti meydana getirirler ve devlete bazı yetkiler devrederler. Hobbes'da olduğu gibi bütün yetkileri devretmezler. İnsanlar doğal haklara sahiptir ve bu hakları devlete devretmezler. Yaşama hakkı, mülkiyet hakkı, mutluluğu arama hakkı, din ve vicdan özgürlüğü gibi haklar devredilemez.
- Devlete sadece yargılama hakkına devre derler. İnsanlar kendi davalarının Yargıcı olduklarında adaleti sağlayamazlar. Devleti bunun için oluştururlar.
- Devlet temel haklara müdahale ettiğinde devlet sınırları ihlal etmiş olur. Sınırlarını ihlal eden devlet meşruiyetini yitirmiştir. Meşruiyetini yitiren devlete isyan, başkaldırı ve direnme hakkı vardır.

03.12.2020

-
- Sosyal Sözleşme
-
- En önemli öncüleri Hobbes, Locke, Rousseau.
-
- Bireyler arasında yapılan ve örgütlenmiş toplumu ya da devleti ortaya çıkaran gönüllü bir anlaşmayı ifade eder.
-
- 1600-1800 yılları arası çok popülerdi. 1800'lü yıllardan sonra bu popülerliğini kaybetti. Modern yıllarda, 20.yy'da, Amerikalı siyasetçi John Rawls'un "Adalet Teorisi" ile yeniden ihya edildi.
-
- Sosyal sözleşme diye bir gerçeklik yoktur. Tamamen varsayımsaldır. İleri

sürerken umulan şey akılcı bireylerin tercihleriyle meydana getirilmiş bir düzen oluşturulması, buna uygun kurallar oluşturulmasıdır.

- Bu teoriler geçmişini açıklamaktan ziyade geleceğe yön vermeye mahsusturlar. Olamı değil olması gerekeni gösterirler.

- Klasik şekliyle sosyal sözleşme teorisi 3 unsurdan oluşur:

- 1- Doğal Durum: Sosyal Sözleşme teorisyenleri, insanları, doğanın oluşturduğu koşullar içerisinde tasarlarlar ve tamamiyle varsayımsal bir tabiat hayali kurarlar.

- Doğal durumda insanlar, sınırlanmamış özgürlüğe sahiptirler. Ancak bu sınırlanmamış özgürlük istenilen bir şey değildir. Çünkü kayıtsız özgürlük, insan hayatının yalnız, güçsüz, zayıf şartlar altında devam etmesine ve nihayetinde kısa sürmesine sebebiyet verir. Dolayısıyla sınırsız özgürlük vardır. Fakat insanlara mutluluk vermez.

- 2- Toplumsal (Sosyal Sözleşme): Bireyler, tabiat halinin yaşamlarına kasteden tehlikelerinin farkına varırlar. Bu tehlikelerden kurtulmak, düzeni sağlamak için kurumlar oluştururlar. Bir egemenin otoritesine bağlanırlar. Bir siyasal bağlılığın içerisine girerler. Böyle bir siyasal bağlılık ancak uzlaşma ilişkisiyle olabilir. Dolayısıyla doğal haldeki bireyler böyle bir sözleşmeyle kendilerini bu bağımlılığın altına almış olurlar.

- 3- Meşruluk: Sosyal sözleşme, vatandaşların devleti saymasını, saygı göstermesini, ona itaat etmesini meşru kılar. Bu da nihai anlamda bir siyasal düzenin sağlayacağı istikrara minnettarlığı ifade eder.

- Sosyal sözleşmenin bu şekilde kurulması birtakım amaçları içerir:

- 1- Bireylerin eşit ve doğal olarak bağımsız olduklarına vurgu yapar.
- 2- Sivil toplumlar oluşturmak, devleti meydana getirmek için; bireylerin neden devleti meydana getirdiklerini, neden sivil toplum örgütleri oluşturduklarını anlamaya çalışır.
- 3- Otoriteyi meşrulaştıran ve yasalara uymayı sorumluluk haline getiren nedenleri saptar.

- Bütün sosyal sözleşme teorilerinin odak noktası; bireylerin, devlete saygı göstermek ve devlete boyun eğmek yükümlülüklerini açıklamaktır.

- Bütün sosyal sözleşme teorileri, insanların iyi yaşamalarını ister.

- Tabiat halinin yarattığı olumsuzluklardan kurtulmak için bir egemen güce ihtiyaç duyulur. Bu ihtiyacı karşılamak için insanlar bir araya gelir bir sözleşme tesis eder, böylelikle devleti meydana getirirler.

- İnsanlar bu şekilde tabiat halinin sağlamadığı her şeyi devletten beklerler.

Devletin düzeni sağlamasını, özgürlüklerini korumasını ve medeni varoluşlarını devam ettirmesini isterler. Devlet bunları sağladığı sürede ve ölçüde meşru kabul edilir. Dolayısıyla devletin kendiliğinden bir meşruiyeti olduğu iddia edilen diğer tüm teorilere karşı çıkarlar. Meşruluk sonlanan ve sorgulanabilen bir şeydir.

-

- Hobbes'un teorisinde temel kavram güvenliktir. Ona göre, yaşam doğal halde devam ederse iç savaş hali oluşur. İç savaşa toplumun sonunu getirir. Bu iç savaşı bitirmek için insanlar bir devlet meydana getirirler. Bütün haklarını bu devlete devrederek ondan güvenliklerini sağlamasını ve iç savaşı bitirmesini isterler.

-

- Locke'ta temel kavram özgürlüktür. O insanların doğaları itibariyle iyi özelliklere sahip olduklarını ancak aralarındaki ihtilafları gidermede birtakım zorluklar yaşadıklarını, dolayısıyla devletin bu ihtilafları giderme doğrultusunda bulunduğunu öngörür. Devlet, insanların özgürlüklerine dokunmayacak, sadece iç ve dıştan gelen tehlikelere karşı insanları koruyacaktır. Asıl olan özgürlüklerin korunmasıdır. Bunu sağladığı sürece devlet meşrudur.

-

- Rousseau'da kavram eşitsizliktir. İnsanların doğal halde eşit şekilde yaşadıklarını ifade eder. Sonradan birilerinin çıkıp birtakım sınırlar çizdiklerini, içlerinde bulundukları alana çitler ördüklerini; o andan itibaren insanlar arasındaki eşitliğin kalkacağını ifade eder. Bu eşitsizlik çatışmaları da beraberinde getirir. Bu çatışmaları bitirmek için insanlar bir araya gelerek bir sosyal sözleşme kurarlar. Bu sosyal sözleşmedeki temel kavram "genel irade"dir. Genel irade insanların çoğunluğunun iradesinden oluşur. Bu durumda insanlar bu iradenin gereklerini karşılamakla mükelleftir. Bu genel iradeyle bireyin iradesi arasında bir çatışma meydana geldiği durumda genel iradenin kabul edilmesini öngörür.

-

Modern Devlet

-

- Feodalizm, Roma İmparatorluğu'nun çözülmesiyle birlikte, Avrupa'da, egemen bir iktisadi-siyasal-toplumsal örgütlenme şeklidir. Roma İmparatorluğu dağıldıktan sonra Avrupa'a 500'e yakın beylik oluştu. Her beylik kendi içinde egemen hale geldi. Böylelikle merkezi otorite kalmadı. Feodalite adı verilen bir örgütlenme meydana geldi.

-

- En önemli özelliği hiyerarşik olmasıdır. Toplum içinde belli sınıflar vardır. 3 temel sınıftan bahsedilir; en altta **serfler**, ortada **soylular**, en üstte **krallar**.

-

- Soylular da kendi içlerinde hiyerarşik sıralanırlar; en üstten alta doğru, **dük, marki, kont, vikont, baron, şövalyeler**. Bu hiyerarşik düzende, herkes altındakinin **süzereni** (koruyan), alttakiler ise kendi üstlerindeki **vassalı** (korunan) olur.

-

- Feodalizmde kamu hukuku-özel hukuk ayrımı ortadan kalkmıştır.

-

- Her soylu, kendi toprakları üzerinde kendi hukukunu uygulamakla mükelleftir.

-

- Merkezde bir kral vardır. Ancak bu kralın yetkisi son derece sınırlıdır ve kendi kurallarını uygulama potansiyeline sahip değildir.

- Serfler üretimi yaparlar. Bu üretimi gerçekleştirmenin bir karşılığı olarak himayesine girdiklerini kont, serflerin geçimini sağlamak ve onların güvenliğini korumakla yükümlüdür.
- Feodal toplum, bir sözleşmeler topluluğudur. Dolayısıyla herkes bir diğeriyle sözleşme içerisindedir. En alttan en üste herkes birbiriyle sözleşme kurar. Anayasal toplumların temelinde bu feodal toplumdaki sözleşmecî ruhun varlığı kabul edilir.
- Ortaçağda ayrıca kim ne kadar toprağa sahipse o kadar zengin ve güçlüdür.
- Ortaçağdaki en etkili kurumlardan birisi de kilisedir. Bu sebeple bu 3 sınıfın yanında ruhban sınıfı da bulunur. Sosyal ve siyasal alanda çok etkili ve söz sahibi bir sınıftırlar.
- İki tür iktidar bulunur. Biri kralın temsil ettiği iktidar, diğeri de ruhani iktidardır.
- 13.yy'dan itibaren bu toplumsal sınıf değişmeye, bağları gevşemeye başlamıştır. Ayrıca ticaretle uğraşan, güncel bir sınıf olarak **burjuvalar** ortaya çıkmıştır. Kendilerine özgü bir üretim tarzları olan bu sınıf ekonomide güçlenmeye başlamıştır. Kentlere yerleşen burjuvaların nüfusu giderek artmıştır.
- Kentlerde nüfuslarının artmasıyla birlikte, kentler burjuva sınıfının ihtiyaçlarını karşılamaya yetmemiştir. Başka kentlerin haklarının farklı olması ve ticaretlerini oraya aktarmada güvenlik problemleri bulunan burjuvalar, birtakım ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde örgütlenmişlerdir. Feodal beylere ve krallara karşı haklar iddia etmişlerdir. Bunun sonucunda "**Modern Devlet**" adı verilen yapı ortaya çıkmıştır.
- Modern Devletin 3 temel özelliği vardır. En önemli özelliği **merkezileşme**dir. Bu merkezileşme kendini üç noktada gösterir:
 - **1- Hukukî Merkezileşme:** Devletin sınırlarının geçerli olduğu her yerde tek bir hukuk geçerlidir. Bu burjuvalar için son derece önemlidir. Çünkü tüm şehirlerde aynı kuralların geçerli olması, burjuvaların daha rahat ticaret yapmalarını sağlamıştır.
 - **2- Coğrafi Merkezileşme:** Sınırların kesin bir şekilde belli olmasıdır. Ortaçağda sınırlar kesin olarak belli olmamakla birlikte hayali sınırlar bulunur.
 - **3- Siyasî Merkezileşme:** Devletin sınırlarının olduğu her yerde tek bir otoritenin hakim olmasıdır.

10.12.2020

DEVLETİN KİŞİLİĞİ SORUNU

Modern zamanlarda devlete ilişkin tartışmalardan biri de devletin kişiliği sorunudur. Bugün için devletin bir gerçek kişi olmadığı ortadadır. Ne var ki insanlık tarihinde uzun bir süre siyasi otoritenin, kral, imparator, sultan, hükümdar gibi unvanlarla anılan kişilerle özdeşleştirildiği de bir gerçektir. Örneğin; Feodal dönemde ve Osmanlı gibi patrimonyal sistemlerde, kişiler arası ilişkiler yönetimin temel taşıydı. Patrimonyalizm: Babanın aile içindeki otoritesinin siyasi düzlemdeki karşılığı olan yönetim biçimi. Sultanizm olarak da adlandırılan patrimonyalizmde sultan ülkeyi kişisel takdirine ve geleneğe dayalı olarak yönetir. Patrimonyalizmde, ülke toprakları sultanın özel mülkü, yönetim aygıtını oluşturan bürokrasi ise sultanın kişisel hizmetçileri kabul edilir. Yönetim hiyerarşisi, modern devletteki gibi gayrişahsi, soyut kurallar çerçevesinde oluşmuyordu. Bu hiyerarşi içindeki her kişi, konumunu, bir üsttekine olan bağlılıktan ve sadakatten alıyordu. Örneğin, feodalitede siyasi yapı kişilerden oluşan bir topluluk gibiydi. Her feodal birim, başında bulunan senyörün kişisel iktidar alanıydı. Mahkeme, senyörün mahkemesiydi, tıpkı toprak ve onu işleyen serfler gibi. Yine Osmanlı'da bütün topraklar hanedanın mülkü kabul ediliyordu, hazine sultanın şahsi hazinesiydi. Bürokratlar, sultanın şahsi hizmetkârları ve mülkünde istihdam ettiği özel görevlilerdi. Seçilmeleri, yükselmeleri, azledilmeleri bazı kurallara tabi olmakla birlikte son tahlilde sultanın takdirine bağlıydı.

Devletin, yönetenlerin şahsından bağımsız bir tüzel kişilik olduğu, bugün için genel kabul görmüş, üzerinde tartışma olmayan bir konudur. Peki devlete hukuki bir kişilik tanımak bize pratikte ne yarar sağlar? Devletin tüzel kişiliğe sahip olmasının hukuk tekniği bakımından pek çok yararı vardır. Her şeyden önce bu kişilik sayesinde devletin hak ve borç sahibi olması, borçlanması, sorumluluğu, davada taraf olması söz konusu olabilmektedir. Devlete hukuki kişilik tanımının bir diğer faydası devletin devamlılığının sağlanması açısından. Kişilik, devletin, onun adına hareket eden kadroların ömrü ile sınırlı olmayan, onlardan bağımsız bir varlık olduğunun anlaşılmasına katkı sağlamaktadır.

DEVLET TÜRLERİ

Günümüzde siyasi iktidarın örgütlenmesi ve kullanılması bakımından başlıca iki devlet türünden söz edilebilir. Bunlardan birincisi tekçi başka bir ifadeyle üniter devlet, diğeri ise birleşik devlettir. Bu farklılığı ortaya çıkaran en temel faktör; yer, zaman ve her toplumun kendine özgü koşullarıdır.

Tekçi Devlet

Tekçi devlet, tek devlet veya üniter devlet gibi adlarla da anılmaktadır. Bu devlet türünde siyasi iktidar tek merkezde toplanmıştır. Kısaca bütün vatandaşlar tek bir siyasal merkezin otoritesine tabidirler. Tekçi devlette bir tek yasama, yürütme ve yargı gücü ve tek bir anayasa vardır. Tüm ülke üzerinde aynı hukuk kuralları geçerlidir. Bütün yetkiler merkezde toplanmıştır. Taşradaki devlet kuruluşları ancak merkezî yönetimin bir şubesi

konumundadırlar. Merkez tarafından verilen görevleri merkez adına yerine getirirler ve merkezin yönetimi ve denetimi altındadırlar.

Birleşik Devlet

Birleşik devletler, siyasi iktidarın tek merkezde toplanmadığı, birden çok siyasi otorite merkezinin ve dolayısıyla birden çok yasama, yürütme ve yargı organının bulunduğu devletlerdir. İki ya da daha fazla sayıda devlet bir araya gelerek birleşik (federal) devleti oluşturmuşlardır. Her federe (kurucu) devletin kendi anayasası, yasama, yürütme ve yargı organı bulunmaktadır. Ancak federe meclislerce yapılan yasaların federal anayasa ve temel yasalara aykırı olmaması gerekir. Kurucu (federe) devletler içişlerinde bağımsız, dışişlerinde birleşik devlete tabidirler. Yani federe devletlerin uluslararası alanda ayrı bir devlet olarak tanınmaları söz konusu değildir. Federal devletin egemenliği, federe devletlerin egemenliğini de içine alan üstün bir egemenliktir. Federalizmde büyük ve küçük devletin sağladığı ayrı ayrı avantajlı durumlar birleştirilmiştir. Sistemin temel esprisi federal sistemin birliğine dâhil olan küçük devletlerle federal devlet arasında bir dengenin sağlanmış olmasıdır. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nde bu denge temsilciler meclisi için her federe devletin nüfusuyla orantılı temsilci sayısı, senato için ise nüfus büyüklüğüne bakılmaksızın eşit temsilci sayısı biçiminde karşımıza çıkmaktadır. Federalizmde federal ve federe devlet arasındaki iktidar bölüşümü anayasa ile tayin edilmiştir. Bunda yapılacak bir değişiklik de yine aynı yolla olur. ABD, Almanya, Belçika, Pakistan ve Rusya Federasyonu birleşik devletin günümüzdeki örnekleridir.

Bir devletin federal ya da üniter olmasıyla hükümet sistemleri arasında mutlak manada bir bağlantı söz konusu değildir.

Not: hükümet sistemleri ve devlet sistemlerini aklınızda tutun bunlar sınavda gelebilecek sorular dedi hoca.

Kitaptan ayrı olarak şunları ekledi hoca; hükümet sistemleri devletlerin kullandıkları üç temel iktidarın nasıl konumlandıklarıyla ilintilidir. Yasama, yürütme ve yargı birbirinden çok keskin bir biçimde ayrılmış ise böyle bir başkanlık sisteminden bahsedilebilir. Ama yürütmenin kısmi olarak işbirliğine dayanan bir sistemden bahsedersek orada bir parlamenter sistemden bahsederiz.

SİYASAL SİSTEMLER

Siyasal sistem, bir ülkede iktidarla toplum arasındaki ilişkilerin niteliğini ifade eden, dolayısıyla siyasi yapının bütününe kapsayan oldukça geniş bir kavramdır. Bir ülkedeki siyasi sistemin niteliğini belirleyebilmek için, toplumu kim yönetecek, siyasi iktidar meşruiyetini yani yönetme hakkını nereden ve kimden alacak sorularıyla iktidarı kullananlarla yönetilenler arasındaki karşılıklı haklar ve ödevlerin neler olduğu, iktidarın sınırının nerede başlayıp nerede biteceği gibi soruların cevaplanması gerekir. Örneğin, bir ülkede siyasi iktidar tek elde toplanmış ve yönetilenlerin iktidarı etkileme kanalı yok ise siyasi sistem bir monokrasidir. Siyasi iktidar, serbest bir seçim sonucunda

ve geniş bir katılımla tayin ediliyorsa bu durumda demokratik bir siyasal sistemden bahsedebiliriz. Tarih boyunca insanoğlu, çok sayıda farklı siyasal sistem var etmiştir. Biz burada bunlardan sadece modern zamanlarda geçerli olmuş olanları, çoğulcu; yani demokratik, tekilci yani totaliter ve otoriter olan sistemleri ele alacağız. Siyasal sistemle, ülkelerin özgül koşulları arasında yakın bir ilişki vardır. Siyasal sistem, toplumsal sistemden etkilendiği gibi kendisi de toplumsal sistemi etkiler. Kısacası bir ülkedeki siyasi sistemin niteliği yani demokratik, otoriter ve totaliter oluşu, o ülkenin ekonomik ve sosyal gelişmişlik düzeyi, tarihî geçmişi, gelir ve eğitim düzeyi, siyasal kültür kalıpları gibi çok sayıda faktöre bağlıdır. Bu parametrelerin bütünü ifade eden toplumsal sistemle siyasal sistem arasında içsel bir bağ vardır. Siyasal sistemi teşkil eden öğeler birçok toplumda aynı olabilir ancak bunların kendi aralarındaki ilişkiler ve etkileşim farklı olduğu için her siyasal sistem diğerlerinden farklı bir nitelik gösterir. Örneğin, tek bir kişinin yasaya dayalı yönetimi olarak tanımlanan monarşinin farklı zaman ve coğrafyalarda farklı biçimleri ile karşılaşılmıştır. Örneğin, İngiliz monarşisi ile Osmanlı monarşisi ikisi de monarşi olmakla birlikte pek çok yönden birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Yine bir tek adam yönetimi olmakla birlikte diktatörlük ve tiranlık, iktidarın ele geçiriliş biçimi ve meşruiyet dayanağı açısından monarşiden farklıdır. Monarşide iktidar veraset yoluyla intikal eder ve tarihsel bir dayanağa sahiptir. Egemen ailenin veya hanedanın yönetmeyi hak ettiği düşünülür. Oysa diktatör veya tiran, iktidarı, çoğu kez zor ve şiddet yoluyla bazen de Hitler örneğinde olduğu gibi demokrasiyi araç olarak kullanarak ele geçirir. İktidarının meşruiyet dayanağı ise toplumun onayı, bir ideoloji, din, karizma, vs. olabilir. Siyasi düşünce tarihi içinde siyasal sistem ve rejimleri nitelemek üzere çeşitli sınıflamalar yapılmıştır. Bu tasnifler büyük ölçüde Eski Yunan filozofları tarafından yapılanlarla benzerlik gösterir. Platon'a göre ilk yönetim biçimi patriarşi'dir. Patriarşi, iktidarın babanın ya da klan ve kabile şefinin elinde olmasıdır. Bu yönetim biçiminde ne bir meclis ne de yasalar vardır. Baba ya da kabile şefi aileyi geleneğe ve kişisel takdire göre yönetir. Nüfusun artışı, kabile ve klanların birleşmesi ile bu yönetim biçimi son bulmuştur. Ailelerin ve kabilelerin birleşmesine paralel olarak tüm toplum için geçerli kurallar üretilir. Bu aşamada yönetim, bu kabile şeflerinden birine verilirse ortaya çıkan yönetim biçimi monarşidir. Kısaca monarşi, tek bir kişinin yasaya ve geleneğe bağlı olarak toplum yönetimini üstlenmesidir. Aile şeflerinin birlikte yönetimi söz konusu olursa bu sistemin adı aristokrasidir. Aristokrasi, seçkin bir azınlığın yasaya dayalı yönetimi anlamına da gelmektedir. Platon'a göre bu seçkin azınlık doğuştan üstün özelliklere sahip ve uzun bir eğitim süreci sonunda kendini daha da yetkinleştirmiş olan kimseler, yani filozoflardır. "Krallar filozof filozoflar kral olmalıdır" sözü Platon'a aittir. Toplumdaki zengin bir azınlığın yasaya dayalı olmayan yönetimi oligarşidir, tek kişinin zora dayalı yönetimi tiranlık olarak adlandırılır.

Tarihsel Süreç İçinde Demokrasi Fikri

Platon'un insanın ontolojik eşitsizliği ve bununla bağlantılı olarak aristokratik yönetimin insan doğasına en uygun yönetim biçimi olduğunu savunması ile Atina'nın siyasal hayatında önemli rol oynayan aristokrat bir aileden geliyor olması arasında bir ilişki vardır. Zira kendisi de gençliğinde Atina devletinin önderlerinden biri olmayı düşlemiştir.

Demokrasi karşıtı rejimler, varlıklarını, insanların eşit olmadığı savı üzerine temellendirmişlerdir. Aristokrasi, doğuştan üstün özelliklere sahip olanların yönetimi olarak tanımlanır. Bu görüşün en güçlü savunucusu Platon'dur. Platon'a göre toplum kişisel yetersizliklerinden dolayı iş bölümü yapmak durumunda olan insanlardan kurulu bir yapıdır. İnsanların mutlu, müreffeh bir yaşam sürmeleri ancak herkesin kendi yeteneğine uygun olan işi yapması ile mümkün olur. Toplumsal ve siyasi düzen ve istikrarın ön şartı budur. Toplumu yönetme gibi zor ve karmaşık bir görevi, ancak doğuştan üstün özelliklere sahip, Tanrı'nın mayasına altın kattığı kişiler üstlenmelidir. Bu tipler belirlenmiş ve değişmeyen tiplerdir. Onları değiştirmek, yöneticiler, koruyucular ve sıradan insanlar arasındaki ayrımları gizlemek ya da yok etmek için yapılan her girişim felaket getirecektir. Zira böyle bir girişim herkesin kendi doğasının değişmez yasalarına uygun işleri yapması ilkesinin ihlali anlamına gelecektir. Bir başka Eski Yunan düşünürü Aristo'ya göre de insanlar doğal yapıları ve öz becerileri bakımından eşitsizdirler. Dolayısıyla kölelik yalnızca bir uzlaşım olmayıp doğadan kaynaklanmaktadır. Platon'a göre herkesin doğuştan getirdiği mesleği icra etmesi, adaletli bir toplumun inşası demektir. O, teorisini sağlamlaştırmak için organizmacı analogilere başvurur: Nasıl ki insanda bulunan farklı organların ve öğelerin birbirine karışması insan için bir felaket getirirse farklı mesleklere yazgılı olarak doğanların kendi potansiyel yetenekleri dışındaki meslekleri icraya kalkışmaları da aynı düzeyde felaket getirir.

Kitaptan bağımsız olarak hoca bunları ekledi.

Aristonun devlet modeli

Kim yönetiyor	meşru yöntemler	yoşlaşmış yöntemler
Bir	monarşi	tiran
Birkaç	aristokrasi	oligarşi
Çok	polity	demokrasi

Aristoya göre:

Yöneten tek kişi olursa, yönetim biçimi monarşi, bozulursa alacağı hâl tiranlık yani zorbalık rejimi olur. Yöneten birkaç kişi olursa, yönetim biçimi aristokrasi, bozulursa alacağı hâl oligarşi olur. Yöneten birçok kişi olursa, yönetim biçimi devlet (polity), bozulursa alacağı hâl demokrasi olur.

Aristo yönetim biçimlerinden herhangi biriyle dost değildir. Aristo demokrasinin karşısındadır. Gerek Aristo ve gerekse platonun Demokrasi karşıtı olmasının sebebi onların hocaları olan sokratesin devlet tarafından öldürülmüş olmasıdır. Dolayısıyla devletin yönetimini ayak takımının yönetimi olarak niteleyen düşüncenin arkasında

platon ve Aristo demokrasi karşıtlığı önemli bir yer alır. Atina demokrasisi sınırlı bir demokrasidir. Atina demokrasisi denildiğinde belirli bir sınır içinde yaşayan herkesin yönetim işine katıldığı ve oy sahibi olduğu bir mevkiden bahsetmiyoruz. Burada yabancıların kölelerin ve kadınların oy hakkı yok. Yalnızca vatandaş sıfatına sahip olanların belirli koşulları yerine getirmelerine bağlı olarak oy hakkına sahip oldukları bir yönetim biçimidir. Demokrasi eşitliği içerir. Demokrasi temsili içerir. Demokrasi seçimi içerir. Demokrasi kamusal kararların Özgür bir tartışmanın neticesinde alınmasını içerir. Demokrasi hukuki sorumluluğu içerir. Demokrasi siyasal sorumluluğu içerir. Eşitlik, temsil, Özgür tartışma, siyasal sorumluluk bütün bu kavramların özünü Atina demokrasisi içinde bulmak mümkün. Tarihsel süreç içinde bu kavramlar gelişerek bugünkü modern devlete kavuşulmuştur. (Hocanın söyledikleri)

Tarihsel süreç içinde iktidarı halkla paylaşmayıp ayrıcalıklı bir sınıfa münhasır kılmanın pek çok farklı gerekçesi üretilmiştir. Doğuştan gelen yetenek farklılığı, Tanrı buyruğu vb. üretilen gerekçelerden bazılarıdır. Bu ve daha birçok neden yüzünden XX. yüzyılın ortalarına kadar tam demokratik bir rejim kurulamamıştır. Ancak, bu süreçte, demokrasiye temel oluşturan eşitlik fikri řu ya da bu bağlamda pek çok kez dile getirildi. Eski Roma'da imparatorluğun genişleme sürecinde uyruklara vatandaşlık statüsü verildi ve tüm yurttaşların hukuken eşitliği ilkesi kabul edildi. Yine İsa Öğretisi de her ne kadar sonradan kırılmalara uğratılsa da başlangıçta tüm insanları eşit kabul eden bir çağrı niteliğindeydi. Batı tarihinde eşitlik yönünde hatırı sayılır ilerlemeler, XVII. yüzyıl ortalarında başladı ve XX. yüzyılda zirve noktasına ulaştı. İngiliz, Amerikan ve Fransız Devrimleri, her biri ayrı ayrı eşitlik ve özgürlük fikrinin zaferine katkı sağladılar. Her üçünde de devrimcilerin amacı, yönetilenler tarafından kontrol edilemeyen rejimleri ortadan kaldırmaktı. Şüphesiz bu devrimler, uzun ve zorlu bir mücadelenin sonucu olarak ortaya çıktılar. İngiltere'de kralın otoritesini sınırlamaya yönelik ilk girişim 1215'te Magna Carta (Büyük Sözleşme) ile gerçekleşmiştir. Önceleri ayrıcalıklı sınıflarla kral arasında mücadele biçiminde cereyan etmiş, sonradan buna yeni sınıf olan burjuvazi de katılmış ve kraliyet yanlılarıyla cumhuriyetçiler arasındaki mücadele bir iç savaşla sonuçlanmıştır. Özgürlüğün yeniden doğuşunu sağlayan bu ilk modern devrimle, İngilizler, yönetilenlerin rızasına dayanan, yönetilenleri temsil eden bir yönetime kavuşmuştur. Atılan bu önemli adımı Amerikan ve Fransız devrimleri izlemiştir. Demokrasi, esas olarak insanın eşitliği ve kendi kararlarını verebilecek yetkinlikte olduğu savı üzerine temellenmiştir.

Magna Carta: 1215 yılında İngiltere'de feodal aristokrasi, kralın mutlak iktidarını sınırlamak ve isteklerini kabul ettirmek üzere ayaklanmış, sonuçta kral onların isteklerine boyun eğerek, aristokrasi lehine, kendi iktidarını sınırlayan hükümler içeren bir belgeyi imzalamıştır. İngiltere'de anayasal monarşinin başlangıcı kabul edilen bu belge o günden bugüne Büyük Şart (Magna Carta) olarak anılmaktadır. (kitap)

Aristo der ki en iyi yönetim orta sınıfın gelişmiş olduğu yerlerde en istikrarlı yönetim orta sınıfın gelişmiş olduğu yerlerde ortaya çıkar. Orta sınıfın çok önemli olduğunu söyler. Alt ve üst ne kadar daraltır ve orta sınıf ne kadar genişletirsek orada istikrara daha çok sahip oluruz. Çünkü orta sınıf düzen ister orta sınıf elinde

bulundurduklarını tutmak ister. Orta sınıf marjinalizme radikalizme yönelik bir bent işlevi görür. O nedenle orta sınıfı güçlendirdiğimiz müddetçe insanların radikal Fikirlerin etrafında dolaşmaları daha az bir ihtimale dönüşür. O nedenle orta sınıf azaldıkça yönetimin istikrarı azalır. Arsitonun bu söyledikleri bugünkü devletlerin temelini oluşturur. (ORTA DİREK) (hocanın kendi söyledikleri)

17.12.2020

ÇAĞDAŞ DEMOKRASİ

Demokrasi demos ve kratos sözcüklerinin birleşmesinden oluşur. Demos halk, kratos iktidar anlamındadır. Demokrasi sözcüğü, sözcük anlamı itibariyle halkın yönetimidir.

Demokraside egemenliğin yegane kaynağı halktır. Siyasi iktidar, halkın kendisi tarafından kullanılır. Fakat halkın doğrudan kendi kendini yönetmesinin imkanı yoktur. Halkın temsilcileri aracılığıyla kendisini yönetmesinden bahsedilir. Bu yüzden demokrasi, aslında temsilcilerin iş başına getirilmesidir.

Halk yekpare bir bütün değildir. Herkes aynı fikir ve çıkarlara sahip olamaz. Hatta çatışırlar. Bu durumda halkı yönetecek kişi halkın çoğunluğunun oyunu alandır. Demokrasi bu itibarla çoğunluğun yönetimini ifade eder.

Demokrasi, sadece çoğunluğun değil, azınlığın da haklarının korunmasının kabul edildiği, belirli sınırlar içerisinde faaliyet gösteren bir iktidarın bulunduğu rejimdir. Demokrasilerde sadece çoğunluğa oy verenler değil, bütün yurttaşlar, devletin verdiği hizmetlerden yararlanır.

Demokrasiyi diktatörlükten ayıran birçok kıstas vardır. Birisi siyasi partilerin çokluğudur. Seçme hakkının olmadığı yerde totaliter rejim oluşur. Diğeri ise seçme özgürlüğüdür. Seçme özgürlüğü yoksa aynı şekilde diktatörlükten söz edilir.

Demokraside tüm vatandaşlar eşit oy hakkına sahiptirler. Seçimler belirli koşullara göre yapılmaktadır. Örneğin; gizli oy, açık seçim, belirli aralıklarla yapılan seçimler vs.

Siyasal partiler arasında hep yarış vardır. Her parti kendi programını serbestçe açıklar. Vatandaşlar kendilerine en yakın olanı tercih eder.

Karl Popper, 20. yy'ın en önemli demokrasi teorisyenlerindendir. En önemli kitabı "Açık Toplum ve Düşmanları"dır. Bu kitapta bir demokrasi teorisi kurar ve demokrasi karşıtlarına karşı çok keskin bir mücadele verir.

Popper'a göre 2 tür devlet biçimi vardır. Biri demokrasilerdir. Popper'a göre bir hükümetten kan dökmeden bir seçim aracılığıyla kurtuluyorsanız bunun adı demokrasidir. Bu mümkün değilse bunun adı diktatörlük ya da totaliter devlettir. Dolayısıyla iki tür devlet bulunur: oylarla hükümetin değiştiği demokratik devlet ve totaliter devlet.

Popper, bir hükümeti görevden almanın çok çeşit yolu olduğunu ve en iyi yöntemin oylama olduğunu söyler. Ona göre kimin yönettiği önemli değildir; bir hükümeti kansız

bir şekilde değiştiriyorsanız kimin yönettiği önemli değildir. Demokrasnin özü bu seçimdir. Seçim olmadığı zaman bu sonucu felaket olarak yorumlar.

İktidarın arkasında büyük bir halk desteği vardır. Bu desteğin değişimi seçimlerle belli olur. Bu yüzden demokrasiler toplum bütünlüğünü korumak için en iyi yoldur.

Bir iktidar bütün görüşlerin ifadesine imkan verdiği ölçüde demokratiktir. Bu anlamda demokrasi sürekli geliştirilmelidir.

Demokrasi iktidarın değil, ölçülü bir muhalefetin olduğu rejimdir. Muhalefetin varlığı demokrasi için vazgeçilmezdir, hayatidir. Çünkü bir ülkede, iktidarın aşırılıklarını, yanlışlarını durduracak olan muhalefettir. Alternatifin bulunması iktidarlara için kısıtlamadır. Uzunca bir süre iktidarda bulunan grubun yozlaşması kaçınılmazdır.

Demokrasi belirli dönemde azınlıkta kalmış olanların çoğunluk hale gelme ihtimalini de içinde barındırır.

Demokrasilerde devlet veya hükümetler ile halk arasında başlangıçta bir onay durumu bulunur. Fakat bu onayın veya desteğin, statik veya ilelebet süreceği anlamına gelmez. Halk ile hükümet özdeşleşmez. Devrim halindedirler.

Meşruiyet demokrasilerde sürekli sorgulanan bir kavramdır. Sürekli değişebilir. Her eylem ve kararda sorgulanır. Halk bu meşruiyetin devamını seçimlerle sınar.

Halk içinde çeşitli farklılıklar bulunur ve bu durum doğaldır. Demokrasiler bu farklılıkları tanımlar. Topluma veya bireylere belirli bir yaşam tarzını dayatmazlar. Resmi ve herkesi bağlayıcı bir ideolojisi olamaz. Demokrasi herkesin kendi doğrusunu yaşadığı bir rejimdir.

Demokratik Kültür

Demokrasinin gerçekten iyi bir şekilde işlemesi için, demokratik bir yaşam önemlidir. Demokrasilerde yarışma ve rekabet vardır. Bu da çatışmayı meydana getirir. Bu çatışmanın şiddete dönüşmemesi için; ılımlılık, uzlaşma, telepati, kendi düşüncesini mutlak olarak algılamama, kendi görüşünden taviz verme gibi bir takım unsurlar bir toplumda ne kadar yer etmişse o toplumda demokrasiyi yaşatmak ve geliştirmek o kadar kolaydır.

Güçler Ayrılığı

Tüm yetkileri tek bir odakta toplarsak, denetlemeyi ve demokrasinin işleyebilme imkanlarını da ortadan kaldırırız. Montesquieu devletin üç temel gücünün birbirinden ayrılmasını ifade eder; yasama, yürütme, yargı. Bunların birbirinden farklı organlara dağıtılmasını ifade eder. Bunun sebebi iktidar sahibinin gücünü sınırlamaktır. Erkler birbirilerini denetler ve sınırlarlar. Bu yetkilerden ikisinin veya üçünün tek kişide toplanması demokrasi için kötü bir durumdur.

Çağdaş demokrasiden söz edilirken; liberal demokrasi ve sosyal demokrasiden

bahsedilir.

Liberalizm, demokrasiden farklı olarak yönetimin hangi sınırlar içerisinde gerçekleşeceğini anlatır. Liberalizmin temel çıkış noktası birey ve bireyin özgürlüğüdür. Diğer bütün yapılar bireyden sonra gelir.

Bireylere çeşitli tehlikeler yönelir. Organize suç örgütleri, terör örgütleri vs. Liberallere göre devlet diğer tüm tehlikelerden daha tehlikelidir. Çünkü toplumda örgütlenmiş en güçlü yapı devlettir. Bu nedenle yapılması gereken şey devletin sınırlı kurgulanmasıdır. Devletin sınırlandırılmasının en önemli araçlarından biri anayasadır. Anayasanın en temel özelliği, bireylerin hak ve özgürlüklerini koruyup, devletin yetkilerini sınırlamasıdır. Anayasal devlette bahsedilen en önemli unsur budur.

Liberalizmin devletten beklediği temel şey; bireylerin ancak tek başlarına yerine getiremeyecekleri konularda etkinlik göstermesidir. Bu anlamda devlet yasalar önünde eşitliği sağlayacaktır. Mal varlıklarını koruyacaktır. Klasik liberallerde devletten beklenen en temel şey bireyleri tehlikelere karşı korumasıdır.

Liberaller iktidarın sürekli artma eğiliminde olduğunu söyler. İktidarın alanının genişlemesiyle bireylerin özgürlük alanı kısıtlanır. Liberallerin en temel kaygısı budur.

Demokrasilerde temel olan iki unsur vardır: eşitlik ve özgürlük. Liberal felsefe, özgürlüğe atıf yapar. Eşitlik de kuşkusuz temel kavramlarından biridir. İki temel eşitlikten söz ederler; kanun önünde eşitlik ve fırsat eşitliği.

2 çeşit özgürlük vardır; negatif özgürlük ve pozitif özgürlük.

1- Negatif Özgürlük: Devlet tarafından, bireylerin, başkalarına zarar vermemek koşuluyla hareketlerinin kısıtlanmamasıdır. Örn; düşünce özgürlüğü vs.

2- Pozitif Özgürlük: Bireylerin devletten harekete geçmesini ve devletin belirli bir konuyu düzenlemesinin istenmesidir. Sosyal ve ekonomik haklar bunun içinde yer alır. Örn; eğitim hakkı.

Liberal demokrasi negatif özgürlükler üzerinden yükselir. Sosyal demokrasi ise pozitif özgürlükler üzerinden yükselir.

Sosyal demokratlara -veya sol liberallere- göre özgürlüklerin gerçek manada hayata geçirilebilmesi için, gereken altyapının kurulması, imkanın yaratılması gerekir. Devlete düşen bu imkanı yaratmaktır. Aksi taktirde, pozitif özgürlükler, kağıt üstünde kalmaya mahkumdur.

24.12.2020

Tekilci sistem ve tekilci devlet modellerinden bahsettik. Karl Popper e göre kim yönetmelidir, nasıl yönetilmelidir soruları yanlış sorulardır. İkinci sistemler ikinci devlet modelleri nasıl bir yönetim şekli oluşturmalyız ki iktidarın herhangi bir şekilde kan dökmeye gerek kalmadan şiddet eğilimine gerek olmaksızın değişmesini sağlayabilelim, nasıl olmalıdır ki bir ülkede muhalefetine devlet iktidarına gelebileceği bir yönetim modeli de oluşturalım sorularının daha mühim sorular olduğu söyler.

Dolayısıyla bu ifadeye bakarak devlet modellerinin ikiye ayrılacağını belirtmiştik. **İlki bir ülkedeki yönetim sistemlerinin herhangi bir şekilde bir şiddet eğilimine gerek duymaksızın bir kan dökmeye gerek kalmadan dönüştüğü modeller; bunlara genel olarak demokratik modeller adını veriyordu Karl Popper.**

Diğer modeli ise yönetimdekilerin değişmesinin, iktidarın kimlik değişiminin ancak şiddetle zor yoluyla gerçekleştirdiği yerlerdir.

Bu ise demokrasinin tersi olan otoriter yönetimler, totaliter yönetimler ve diktatörlükler şeklinde ifade etmiştir.

Çoğulcu yönetiminin karşısı olan tekilci sistemleri işleyeceğiz.

Tekil sistemler çoğulcu sistemlerin tam tersidir.

Çoğulcu sistemlerin temel özellikleri tekilci sistemden ayırmak için kullanılabilecek temel özelliklerden bir tanesi iktidarın yolunun açık tutulmasıdır yani bir gün muhalefetine iktidar olabilmesi için iktidar yolu açık bir yasal muhalefetin bulunmasıdır.

Bu sistemde iktidar yarışı açık bir şekilde yapılır halkın göz önünde cereyan eder ve halkın bu yarışa bir şekilde müdahil olması sağlanır. Böylece yarışmaya girenler arasında halk kendi tercihiinde bulunur ve belli bir süre için kendisini kimin yöneteceğine karar verir.

Totaliter sistemde böyle bir yapı söz konusu değildir ya da tekilci sistemlerde böyle bir yapı söz konusu değildir.

Tekilci sistemleri iki başlık altında inceleyebiliriz;

Totaliter yönetimler ve Otoriter yönetimler

Totaliter sistemlerin tipik bazı örnekleri vardır; Komünist rejimler, Faşist rejimler veya Naziş rejimler

Bu totaliter rejimlerin en önemli özelliklerinden biri tek bir ideolojiye, genellikle tek bir kişinin yani bir diktatörün liderliğine, tek bir partiye, gelişmiş bir gizli polis teşkilatına; kitle iletişim araçları, eğitim kurumu ve bilgilendirme kanalları üzerinde devlet tekeline ve ekonomik hayatta, ekonomik örgütler arasında yine bir tekele sahip olmasıdır.

Yani;

- 1. Çok kapsayıcı bir ideoloji**
- 2. Genellikle tek bir kişinin hakimiyeti altında bir tek parti yönetimi**
- 3. Gelişmiş bir gizli polis teşkilatı**
- 4. Kitle iletişim haberleşme araçları iletişim kanalları, eğitim kurumları üzerinde veya genel olarak toplumu bilgilendirecek bütün kanallar üzerinde mutlak bir tekele**
- 5. Ekonomik hayatta da yine bir tek elin olduğu söylemek gerekir.**

Bu tekellerin her zaman mutlak manada bir parti tarafından kontrol edilmesi gerekmez önemli olan tekilci kontrolün toplumu yönetmekte olan ve böylece onun rejimini teşkil eden erekların elinin altında olmasıdır. Bu tür rejimlerde toplumsal bütünleşmeyi sağlayacak olan unsur devlettir. Devlet hakikatin bütünüünü içerdği ve tüm toplumun mutlak manada uyması gerektiğini düşündüğü bir ideolojiye sahiptir, bir tekilci ideolojiye. Bu ideoloji toplumun geçmişini aydınlattığı gibi bugünkü sorunlara da çare

bulacak olan ve aynı zamanda geleceği garanti altına alacak, şekillendirecek aynı zamanda yönlendirecek olan total bir ideolojidir ve buna toplumun bütün üyelerinin mutlak manada uyması istenir. Toplumun uyması için de her türlü araç seferber edilir. Bu doğrultuda bürokratlar,ideologlar ve militanlar bu ideoloji doğrultusunda toplumu yormaya çalışır, gerektiğinde teşvik eder gerektiğinde cezalandırılırlar.Ama bütün kanallar bütün araçlar mutlak manada bu ideoloji hizmetine koşarlar.

İdeoloji kabul edenler,ideolojinin çerçevesi içinde yer alanlar, devlet katları içerisinde rahatlıkla yükselirken;bu ideolojiye herhangi bir şekilde itiraz edenler bu ideoloji yanlış olduğunu açıkça söyleyenler ya da ima yoluyla bunu dile getirenler de en ağır şekilde cezalandırılır.

Yine tekilci sistemin tarihine kısa bir göz gezdirince buralarda bir cezalandırma mekanları olarak çalışma kampları,arındırma mekanlarının olduklarını göreceksiniz. Bu yapılarda ideoloji hayatın tamamını açıkladığı için herkesten beklenen ona uyumaktır.Bu anlamda totaliter rejimde bir muhalefete de gerek yoktur.

Zaten doğruyu birisi ifade ediyorsa bu doğrular karşısında yanlışın sözcülüğünü yapabilecek olan bir muhalefetin olması da düşünülemez, izin verilmez. Farklı görüşlerin ifadesine dolayısıyla kamuoyunun farklı görüşlerden haberdar olmasına bu görüşler etrafında bir şekilde harekete geçmesine kesinlikle izin verilmez.

Çoğulcu sistemlerinin en önemli özelliklerinden bir tanesi siyasal iktidarın sınırlı olmasıdır ve iktidarında devlete müdahale edemeyeceği bir sivil toplum ortamının bulunmasıdır. Çoğulcu toplum sivil bir toplum olmadan farklı seslerin kendini ifade edebileceği mekanlar,kanallar olmadan herhangi bir şekilde düşünülemez.

Oysa totaliter rejimdeki durum tam tersidir tam tersi bir yapıyı ifade eder.Burada devlet ile toplum arasında sınır belirsiz bir şekilde çizilmiştir. Devlet iktidarının nerede başladığı nerede bittiği konusunda herhangi bir tahminde bulunmak güçtür. Daha başka bir ifade ile devlet gücünün nerede bittiğini ancak İktidarı elinde bulunduranlar belirlerler bunu diğer vatandaşların ya da sırada insanların tahmin etmesi kestirebilmesinin imkanı yoktur.

Yine bu rejimlerde hukuk devleti anlayışı gelişmediği için siyasal iktidarın eylem ve işlemlerinden sorumlu tutulması da söz konusu olmaz. Dolayısıyla bireylerin hakları, özgürlükleri her daim büyük bir tehlikenin altındadır.

Peki totaliter rejimlerde bulunan yolsuzluk,devlet görevlilerinin sorumlu tutulmaması ya da yakalarını kurtarma işlemlerinin varlığı demokraside yok mudur? Elbette bu tür sorunlarla Demokraside de karşılaşılır.

Ancak bu türden tavır sergileyen kamu görevlileri yargı organları tarafından bir şekilde soruşturulur ve bir şekilde cezalandırılmaları da söz konusu olabilir.

Demokratik rejimlerde iki tür denetimden bahsetmek mümkün. İlk olarak toplumun baskısı, gözetlemesi, denetlemesi ve muhalefeti. Bu onların eylem ve işlemlerini sınırlandırır ve bir şekilde belirli sınırlar içerisinde kalmasını sağlar.Diğer tarafta ise yargının denetimidir yargıda eğer bu türden yolsuzluklara, usulsüzlüklere, kaçak yollara, hukuk dışı yollara sapıldığını görürse o zaman bunu yargı tarafından cezalandırır.

Birde 3. olarak siyasal denetim vardır. Toplumun büyük bir kesimi eğer bir iktidarın yapıp ettiklerinden herhangi bir şekilde memnun değilse o iktidarın Meşrutiyyet'in de büyük bir zedelenme söz konusuysa o zaman insanlar seçimlerde bu tepkilerini oy sandıkları ile gösterirler ve bu iktidarı iktidardan düşürürler.

Totaliter rejimlerde yönetimden hesap sorma imkanı yoktur.Çünkü yönetimden hesap sorulabilecek bütün kanallar kapatılmış bütün mekanizmalar ortadan kaldırılmıştır.

Demokraside ise bu kanallar vardır ve bu kanallar üzerinden yönetimden hesap sorulur **Elbette ki bu kanalların işlerliği etkinliği bu kanalların gücü demokrasilerin gücü ile doğrudan orantılıdır.** Demokrasi kural olarak bu kanalları içerir. Sonuç olarak demokrasi ile totaliter rejimi birbirinden ayırmak kolay birbirinden son derece farklı iki sistemden bahsettik.

Birde bir ara fondan olan ortada kalan otoriter rejimler vardır. Totaliter rejimleri tespit etmek çok rahat olmasına rağmen otoriter rejimleri özelliklerini tespit etmek, belirlemek çok daha güçtür. Çünkü otoriter rejimler birbirleri ile çelişik açık gizli eğilimleriyle ünlü olduklarından daima farklı biçimlere bölünebilir.

Otoriter rejimlerin tamamı kendilerini demokratik olarak tanımlar demokratik oldukları iddiasını taşırlar. Bu demokratik olduğu iddiasını da güçlendirmek için birtakım demokratik rejimlerin unsurlarına kendi yapıları içerisinde yer verirler. Totalitarizm ile Otoriterizm arasındaki en belirgin farklardan bir tanesi ideoloji olan yaklaşımıdır. Totaliter rejimde hayatın her alanını kapsayan bir ideoloji vardır. Bu ideoloji hem kamusal hayatı hem özel hayatı kapsar. Hem kamusal hayatta nasıl hareket edeceğinizi hemde özel hayatınızı biçimlendirir.

Ancak Otoriter rejimlerde hayatın tamamını kapsayan, geçmiş geleceği ve bugünü biçimlendiren mutlak bütüncül bir ideoloji yoktur.

Yani totaliter rejimler bütüncül bir ideoloji ile hareket ederler ama Otoriter rejimlerde bütüncül ve mutlak bir ideoloji söz konusu değildir

Hiç kuşkusuz otoriter rejimlerde kendi idaresini güçlü tutmak, kudretlerini tahkim etmek amacıyla bazı ideolojik referanslara başvurabilirler ama hiçbir zaman totaliter sistemdeki kadar bütüncül bir yapı değildir.

Totaliter sistemler amaç toplumu ideolojisi doğrultusunda forma sokmak biçimlendirmektir.

Örneğin komünist bir rejimin amacı komünist bir birey yaratmak; faşist bir rejimin amacı faşist bir birey yaratmak.

Otoriter rejimler toplumu ve bireyi bu kadar biçimlendiren bir ideoloji söz konusu değil asıl gaye iktidarın elinde tutan erkeklerinin iktidarının devamını sağlamaktır. Bu erkeklerin kendi mevcut konumunu yürütmesini sağlamaktır. Dolayısıyla kapsayıcı bir totaliter rejim ideolojisi söz konusu değildir. Burada asıl azınlığa, bir azınlık çıkarına hizmet ederler o nedenle gaye bu azınlığının iktidarının baskısını her daim muhaliflerin üzerinde hissettirmek ve böylece kudretini muhafaza etmektir yoksa totaliter rejimlerde olduğu gibi zorla, baskıyla bütün kitle iletişim araçlarıyla bir ideolojiyi zerk etmek değildir.

Demek ki temel farkı totaliter ve otoriter rejim arasında ideolojiye yönelik bu yaklaşımlardır.

Totaliter rejimlerde demokrasinin bazı ayırt edici özellikleri ve kurumsallığına yer vermezler Örneğin muhalefet yoktur otoriter rejimlerde muhalefet vardır muhalefet yapılabilir.

Bu muhalefette mümkün mertebede yönetim baskılamaya, sesini kısıtlamaya, toplumla ilişkisini asgari düzeye indirmeye çalışır. Ama nedir bir muhalefet vardır, partiler vardır, seçimler yapılır. Halkı temsil etme iddiasında bir parlamento olabilir ancak otoriterliğin dozu arttıkça bu bütün demokratik unsurlar birer dekor işlevi görmeye başlarlar.

Muhalefet var ancak muhalefetin kendisini dilediği gibi ifade etmesi halka istediği şekilde ulaşabilmesi, halka ulaşım kanallarının açık olması mutlak manada baskı altına alınmıştır

Bu otoriter rejimlerin özelliğidir.

Bu totaliter tekilci rejimlere ilişkin olarak iki temel rejimi inceleyeceğiz: Marx rejimleri ve Faşist rejimler. Bunlar üzerinden totaliter rejimin resmi daha iyi çıkarılabilir Marx rejimlerinin en önemli tarihi tecrübesi Sovyetler Birliği deneyimidir. Bu deneyim Marx'ın görüşleri üzerine inşa edildi.

Marx ın söylediğini özet olarak şudur: Bir toplumda verenler vardır bir de tüketenler vardır. Üretim aracına sahip olanı var ve sahip olmayanı vardır ve dolayısıyla bu toplumda düzen her daim sınıflı bir toplum olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanlık tarihinde iş bölümünün ortaya çıkmasıyla sınıflı bir toplum ortaya çıkmıştır. Bir tarafta mülk sahipleri vardır diğer tarafta mülk sahiplerinden olmayanlar yani mülksüzler var. Bu sınıflı toplumun arasındaki uçurumu genişlemesi sınıflı toplumun arasındaki sınıfsal çatışmanın çok daha derine inmesi Kapitalizm ile birlikte olmuştur.

Kapitalizm ile birlikte sınıfsal çelişkiler çok daha keskin ve dayanılmaz bir hal almıştır. Sebebine gelecek olursak çünkü Kapitalizm üretim araçlarına sahip olan semendarlar (üretim araçları özel bir mülkiyete sahip yani azınlığın elindedir). Bunu kontrol eden, sermayeyi kontrol eden, üretim araçlarını kontrol eden, burjuva sınıfı üretim sonucunun sonunda ortaya çıkan ürünün hasılatının büyük bir kısmına el koyar. Sırf üretim araçlarının bir kısmına sahip olduğu için bu üretimlerin çok önemli bir kısmını kendisini alır. Üreticilere yani çalışan mülk sahibi olmayan bu gelirin hasılatından çok küçük bir kısmını alır.

Dolayısıyla burjuva ile çalışanlar arasında totaliterler arasında her geçen gün uçurum derinleşir, aralarındaki fark büyür.

Marx ın öngörüsüne göre giderek zenginleşen bir burjuva sınıfı ve giderek fakirleşen bir proteriya sınıfı vardır ve bu Proteriya sınıfı ile burjuva sınıfı arasındaki bu keskin ayrılık tarihin bir noktasında kırılır, kırılmaya mecburdur, zorundadır. Çünkü bu artık taşınamaz bir hale gelir o nedenle bu düzen ilahikaya devam etmez. Birini sürekli zengin ve diğerinin fakirliği kaçınılmaz bir çatışmayı meydana getirir.

Kapitalist sistemler bu çelişkisi yüzünden yıkılmaya mahkumdur ancak bu yıkım ikna yolu veya zenginin kendi mülkünden vazgeçmesiyle olmaz bu yıkım ancak şiddetle ancak devrim ile meydana gelir bu devrim sonunda sınıflı yapı ortadan kalkar.

İktidar politerlerin eline geçer çeşitli aşamalar vardır: Politerlerin diktatörlüğü, Sosyalist toplum sonra da Kominist topluma geçilir. Bu en son aşamaya gelindiğinde bütün sınıflar ortadan kalktığı için devlete ihtiyaç duyulmaz. Çünkü devlet denen şey sınıflı toplumlarda ezan sınıfın ezilen sınıf üzerindeki tahakkümünü mümkün kılan meşru kılan ve bunu sürekli olarak yeniden üreten bir yapıdır. Burda sınıf ortadan kalktığı için devlet ortadan kalkar.

Marxist teoride özgürlük anlayışı liberal teorideki özgürlük anlayışından tamamen farklıdır Liberaliz de özgürlük insanın ayrılmaz bir parçası insanın doğal bir özelliği olarak kabul edilir, Marx'ta ise liberal özgürlük anlayışı tamamen soyut bir anlayıştır ve nesnel düzeyde bakılır, somut olana bakıldığında bu ancak azınlığı oluşturanların küçük bir kesim için yani burjuva kesimi için geçerlidir.

Marksizm özgürlüğü sosyo ekonomik koşullar bağlamında ele alırlar. Onlara göre burjuvalara göre özgürlük sadece kanun önünde eşit olmayı ifade eder. Halbuki sosyal hayatta gerçek bir eşitlik bir sosyal ekonomik eşitlik olmadan soyut mecradaki özgürlük toplumun geniş bir kesimi için bir hayalden öteye geçmez. Ancak sosyalist, komünist ve

genel olarak markist rejimde özel mülkiyet ortadan kalktığı için insanın insanı sömürmesi son bulur ve dolayısıyla insanlar eşit derecede maddi olara eşit ve bunlardan elde edilecek gelirlerden özgürlükten tamamı ile eşit yararlanacaklardır.

Sovyetler döneminde işte bu belirtilen ütöpik topluma ulaşılabilmesi için son derece totaliter bir yapı yani komünist bir aşamaya geçmiş bir devlet modelinin, bir toplumun, kurulabilmesi için bir totaliter rejim kurulmuştur. Lenin ve daha sonra Stalin'in liderliğinde Sovyetler birliğindeki yapı tamamen totaliter bir yapı kimliğine büründü. Söylem düzeyine bakıldığında bu iki lider devletin halk için var olduğunu ifade eder ancak pratik düzeyde bakıldığında Halkın devlet üzerinde herhangi bir denetim sağlayabileceği bir mekanizmaya yer verilmez. Kitlelerin siyasete katılmasını sağlayan tek bir mekan tek bir kanal vardır o da komünist partisidir. Ancak bu parti demokraside olduğu gibi toplumun beklentilerine cevap vermek, bunları saptamak bunları karşılamak için gerekli politikaları üretmekle görevli değildir aksini belirli bir ideoloji doğrultusunda kitleleri katı bir disiplin şeklinde denetim altında tutan yönlendiren bir parti aracıdır yani kitleleri belirli bir doğrultuda eğitmektedir.

İdeolojide uygun bir bireyin oluşmasını sağlamaktır çünkü bu ideoloji toplumun devletin meşruluk temelidir. Dolayısıyla birey ne kadar bu ideoloji hazmeder, kendi içinde yaşar ve benimserse o düzeyde seviyede sorunlar çözülecek ve devlet daha meşru bir hale gelecektir.

Bu ideoloji hakikatin tamamını kapsayan bir ideolojidir yani tarihte geçmişte ne olduğunu bize en açık şekilde anlatan, bugün için gerekli ihtiyaçları saptayıp bunları çözen ve aynı zamanda geleceği elinde tutan bir ideoloji. Böyle bir ideolojiye sahipseniz veya bulundurduğunuzu iddia ediyorsanız eğer iki şey yapmamız kaçınılmaz olur. Bir tanesi muhalefete izin vermemek yani insanları farklı yollara saptıracak bozucu bir unsura gerek yoktur. Böylece tekerci ideolojiler muhalefete izin vermezler ve herhangi bir şekilde muhalif eylemler gösteren ideolojinin dışında olduğunu söyleyen kesimler en ağır cezaya, teröre ve şiddete maruz kalırlar.

Topluma bakış son derece önemli bir şey. Hem Lenin hem de takipçisi olan Stalin ne göre Proterlerin sayısı fazladır yani bir toplumda her zaman proterler fazladır, çalışanların sayısı. Ancak bunlar az eğitimliler ve yeterince bilince sahip değillerdir. Bu yüzden onlara eğitim sağlayacak onlara bir sınıf bilinci sağlayacak bir kuruma ihtiyaç vardır. İşte Parti bunu karşılar. Parti öncü bir partidir kitleleri eğiten, bilinç aşılayan onlar için neyin iyi olduğunu onlara öğretme yapısıdır, bir öncü yapısıdır.

Parti kitleye bireysel marksizmi öğretecek ve kitlelerde bunu uygun davranacak hale gelecek tır. Lenin seçkinlerden oluşan partinin işçi sınıfı başı işçi sınıfı önderi olduğunu söyler

Parti herkese açık bir kitle Partisi değildir ki zaten amaç oy kazanmak kitle ikna etmek değildir. **Partinin Misyonu toplumu komünist aşamaya hazırlamak ona öncülük etmektir bu koşulda Parti bir temsili örgüt değil kitleleri eğitmek için kullanılan bir okuldur.** Mevcut sistemde Parti içi demokrasi de yoktur. Parti'nin bütün üyeleri Lider kadrosunun kendileri için uygun gördüğü doğruları, vermiş oldukları kararları herhangi bir şekilde tartışmaya gerek duymadan olduğu gibi kabul ederler. **Bu yapıda devlet topluma üstün kılınmıştır.**

Devlet ve toplum arasında bütün sınırlar yıkılmış ve toplum hem komünist hem de komünist partisine bağlı örgütler tarafından topyekün siyasallaştırılmıştır. Toplumun bütün can damarları komünist partinin tekeli altına alınmıştır. Medya, eğitim başka bilgi kanalları devletin tekelindedir. Aynı zamanda başka toplumlarda etkilenmeyi asgari düzeye indirmek için bütün temas yolları da kapatılmıştır. Karşıt görüşlerin engeli görüş sahiplerinin cezasına çok yoğun bir şekilde başvurulur, bu toplumun üzerine korku salmak amacıyla çok etkili bir işlem görmek amacıyla gizli polis

teşkilatları kurulur. **Bu teşkilatlar çok güçlü olurlar aslında rejimin karakterini yansıtan onlar onlardır.** Gerek Lenin gerek Stalin döneminde muhaliflere en acımasız yöntemler bu polis teşkilatı tarafından başvurulmuştur.

Yürütme yasamaya hâkimdir. Aslında yasama yürütme yargının güçler bağlamında ayrı ayrı bahsetmek mümkün değildir.

Bir meclisi vardır bir yüksek Sovyet Meclisi vardır. Sözümona devlet iktidarın en yüksek organıdır. Bu yüksek Sovyet Meclisi hükümeti seçer, kendi içinde yürütmeyi seçer.

Ancak bu yüksek meclis yılda sadece 2 defa toplanır ve bu toplantılarda yürütmenin getirmiş olduğu kanun teklifleri, üzerinde herhangi bir tartışma olmaksızın süratle onaylanır. Hükümetlerce getirilen herhangi bir kanunun, kararın, projenin parlamentoda reddedildiği ya da karşı çıkıldığı pek görülmemiştir.

Söylemde bir işçi sınıfı egemenliğinde kurulan bir toplumsal düzendir ancak fiiliyatta işçi sınıfı burada egemen olmamış toplum alınan kararlara, oluşturulan politikalara herhangi bir şekilde müdahalede bulunamamıştır. Her ne kadar yapılan eylem ve işlemler halkın çıkarı ve menfaati için yapıldığı söylene de halk bu kararlardan haberdar olmamıştır ya da bu kararların alınması sürecinde hiçbir şekilde katılımı söz konusu olmamıştır.

Velevki bu sürece katılmış olsa da ya da katılmalarına izin verilmiş olsa dahi bu rejimlerde rejimin doğası gereği işçilerin bu kararı kabul etmemeleri, muhalif etme gibi hakları yoktur.

Dolayısıyla buradaki yapının demokrasisi biçimsel bir nitelik taşımaktadır öte bir anlama sahip olmamıştır.

Popper derki hiçbir siyasal ideoloji bütün bir tarihi bilemez. Bütün bir tarih demek tek tek bütün insanların tarihi demektir bütün insanlar eşitse her birinin hayatı son derece değerlidir. Oysa bu anlamda bütün bir insanlığın tarihi yoktur.

Tarihi bakış her zaman parçalı olmak mecburiyetindedir yani kimi zaman tarımın tarihine bakarsınız kimi zaman bir coğrafya tarihine bakarsınız ya da sosyoloji tarihine bakarsınız ama bütünü ile bir dünya tarihini gözetleyemezsiniz, anlatamazsınız.

Popper derki çoğunlukla bize Dünya Tarihi diye sunulan şey aslında güç ilişkilerinin tarihidir Yani egemenler arasındaki mücadelenin tarihidir. Bu egemenler, egemen olmak isteyenler egemenliğini ilan edenlerin mücadelelerinin bütün dünya tarihi insanlık tarihi olarak sunmak doğru değildir.

Bu anlamda Popper e göre bir dünya tarihi yoktur, dünya tarihinden bahsetmenin bir anlamı da yoktur. Yani insanlık bütün toplum aşamadan geçti tarzı cümleler doğru değildir. Markist hayranlar bu şekilde eleştirir. Geçmiş bilemeyiz biz ancak geçmiş anlamaya, geçmişe sorumlulukla yaklaşabiliriz mutlak manada bizim söyleyeceğimiz gibi olduğunu belirtemeyiz.

29.12.2020

Totaliter Rejimler

- Totaliter rejimlerde bireyler üzerinde büyük bir baskı vardır ve bireyler kendi iç dünyalarında ki bir düşüncüyü en yakınlarına bile açıklayamama korkusu içindedir.
- Kitle iletişim araçları üzerinde, pastanın Üzerinde büyük baskı oluşturur. Basında tekel vardır. Eğitimde tekellik vardır. Bütün toplumu aynı tezgahdan

geçirip aynı ideoloji, aynı düşünce kısacası her yönü ile aynı olmasını sağlamak üzere eğitim verilir.

- Devlet iktidarının nereden başladığı ve nerede bittiğinin sınırı yoktur. Muhalefet yoktur ve en küçük muhalefet bile yok edilir.
- Demokratik sistemler ve totaliter sistemleri birbirinden ayırmak kolaydır ancak bunları otoriter sistemden ayırmak zordur.

Otoriter Sistemler

- Otoriter sistemler ne demokratiktir ne de totaliterdir. Demokrasinin bazı unsurlarını içerebilirler. Örneğin: muhalefete yer verilebilir, muhalefet partilerinin kurulmasına yol verilebilir. Basında çeşitlilik söz konusu olabilir. Ancak muhalefet veya basın üzerinde mutlak olmasa da yoğun bir baskı vardır.
- Totaliter ve otoriter rejimler arasındaki en büyük fark ideolojiye yaklaşımlarıdır. Totaliter rejim den ideoloji ön plandadır tüm tutumları ideolojiyi toplum bireylerine empoze etmektir. Örneğin marksist ve faşist rejimler. Otoriter rejimlerde böyle bir durum yoktur kendi iktidarlarını koruma içgüdüleri daha güçlüdür.

Faşist Rejimler

- Faşizm bir tepki ideolojisi, hem liberalizme hem de sosyalizme tepki olarak çıkmıştır. Ancak bu iki rejimden bazı yönlerden uygulamaları almıştır.
- Faşizm, liberalizmin bireyci kimliğine ve rekabetçi ekonomik yapısına karşıdır. Sosyalizmin sınıfsal çatışmasını reddeder. Bütün bunları ulusun birliğini ortadan kaldıracak sebepler olarak görür.
- Faşizm daha çok geç sanayileşmiş ülkelerde ortaya çıkmıştır. Örneğin İtalya, geç sanayileşme sinden dolayı Almanya, Fransa ve İngiltere'den geri kalmıştır. Bu ülkelerle rekabet edebilmek için farklı bir strateji geliştirmek istemişlerdir. Devletin ekonomik hayata girmesi toplumu birleştirmesi ve iyi bir ekonomiye sahip olmak amacı vardır.
- Faşist rejimler, liberalizm ve sosyalizmden bir şeyler almışlardır. Örneğin kapitalist yönetimden yanadır. Ancak bireyciliği reddeder.
- Çatışmayı kabul eder ama bu çatışma sınıfsal değil uluslar ve devletler arası bir çatışmadır.
- Devlet ulusu bir araya getirir ve bunu sağlarken manevi değerler üzerine büyük bir propaganda yapar.
- Organik toplum teorisini benimser. Toplum bireyler arasındaki kardan değil uyum çerçevesinde çalışan meslek teşekküllerini kapsayan bir mekanizmadır. Örneğin insanın nasıl bir çok organı uyum içerisinde çalışıyorsa toplumda öyle olmalıdır.
- Toplum her zaman bir şeyden daha önemlidir. Toplumun bireyden ayrı bir amacı ve hedefi düşüncesi vardır. Bireyi birey yapan toplumdur.
- Eşitlik ilkesi reddedilir. İnsanlar doğuştan eşit değillerdir, bunun nedeni kapitalizm değil bireylerin yetenekleridir. Faşizm bu eşitsizliğin doğal olduğunu benimseterek toplumu ulus birliğine yöneltme amacı vardır. Böylece sınıfsal çatışma olmayacaktır.

- Siyasal olarak ise toplumu doğuştan yetenekli birisinin yönetmesi doğaldır. Demokratik rejimlerde egemenlik halka ait iken faşizmde şefe aittir
- Şef;
İtalya'da \duçe\Mussolini
Almanya'da \führer\Hitler
İspanya'da \caudillo\Franco
- Şef yanılmaz, her zaman doğruları söyler, her zaman haklıdır ona karşı çıkılmaz.
- Faşizmin insan doğası da kötümserdir. İnsanların büyük bir çoğunluğu kötü ve yetersizdir.
- Ulus her şeyden üstündür sınıflarla, gruplarla özdeşleştirilemez. Ulusun refah ve zenginlik içinde olması için devletin güçlü ve otoriter olması gerekir.
- Liberalizm de olduğu gibi devlet araç değil ulusun hizmet amacını gerçekleştirir.
- Devlet insanı yönlendirir, eğitir ve sınırlandırır. Bunların dışına çıkan bireyi cezalandırır.
- Devlete hizmet etmek aslında bireyin kendisine hizmet etmesi demektir.
- Bireyler üzerinde ekonomik ve kültürel olarak mutlak bir denetim vardır. Her alanda devletin olması gerektiğini savunur.
- Faşist rejimlerde seçimler, partiler göstermeliktir.